

Hälsoundersökning på begäran av socialnämnd

HUBS

17 april 2026

Anna Wallin, Skånes kommuner
Helena Kornfält Isberg, Region Skåne
Lena Lundqvist Stange, Region Skåne

Om placering av barn och ungdomar utanför det egna hemmet

- Jourhem, *familjehem*
- Hem för vård eller boende (HVB), Statens Institutionsstyrelse (SiS), stödboende, skyddat boende
- Socialtjänstlagen (SoL)
- Lagen om vård av unga (LVU)
- Lag om placering av barn i skyddat boende (LSB)
- Barnkonventionen (artikel 2, 3, 6 och 12)
- Biologiska föräldrar behåller vårdnaden
- Vårdnadshavare, socialnämnd och vårdgivaren har delat ansvar för att tillgodose barnets behov av omsorg och trygghet.

REF: [Föräldrar med placerade barn \(mfof.se\)](#)

Placerade barn - en utsatt grupp

- Särskilt utsatt grupp med varierande behov och förutsättningar.
- Betydligt fler hälsoproblem och större behov av hälso- och sjukvård och tandvård än andra jämnåriga.
- Vanligt med samsjuklighet bland placerade barn och unga (ADHD/ADD samt andra psykiatriska tillstånd)
- Kraftiga överrisker för att som vuxna drabbas av fysisk och psykisk ohälsa.

[För barn och unga i samhällsvård - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/om-regeringen/om-utvecklingspolitiken/for-barn-och-unga-i-samhallsvard)

Exempel på utsatthet

Vad säger forskningen? Hälsa bland barn i samhällsvård.

Lagar/föreskrifter

- Lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, HSLF-FS 2019:19

Hälsoundersökning på begäran av Socialnämnden (HUBS)

- På initiativ av socialnämnden.
- För barn och unga (0-20 år) i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds.
- Hälsoundersökning på barnklinik/barnmottagning och inom tandvården.
- Ska erbjudas även om andra undersökningar genomförts.
- Inom 4 veckor.

Samverkan enligt lag

- Socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården har *tillsammans* ansvar för att placerade barn och unga får den hälso- och sjukvård och tandvård de har rätt till.
- Samverkan är nödvändig för att deras rätt ska kunna tillgodoses.
- Överenskommelser.
- HälsoSAMS-stöd för samverkan mellan socialtjänst, hälso-och sjukvård samt tandvård.

Syftet med hälsoundersökningen

- Kartlägga barnets hela sjukhistoria (journalhandlingar från olika vårdenheter).
- Undersöka barnets fysiska, psykiska och orala hälsa.
- Uppmärksamma tecken på förekomst av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

- Att **identifiera** aktuella och tidigare försummade hälso- och sjukvårdsbehov för att möjliggöra åtgärder och fortsatt uppföljning.
- **Utlåtande** som beskriver *hur socialnämnden ska verka för att barnet eller den unge ska få sitt behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosett*

Hur har vi gjort i Skåne?

- Hälsoundersökningarna av placerade barn görs på barnkliniker och barnmottagningar
- Tidskrävande
- Som stöd finns ett Regionalt vårdprogram
- Regionalt medicinskt vårdprogram – Hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Patientfall-fingerat

- Oskar 11 år. Ursprungligen från Örebro. På grund av psykisk ohälsa och missbruk hos föräldrarna tidiga insatser i familjen. Har sedan 18 månaders ålder varit placerad i jour- och familjehem på olika orter i Sverige, bla Nora, Umeå och Ljungby. Mellan familjehemsplaceringarna kortare perioder i ursprungsfamilj. Sammanbrott i tidigare familjehemmet, nu på HVB i Skåne sedan 2 månader.
- Begäran om HUBS kommer till Barn och ungdomsmedicinsk mottagning (BUM) Eslöv från Socialnämnden Örebro kommun

Anamnes och status

- Framkommer att Oskar har svårigheter i skolan och hög skolfrånvaro. Utåtagerande beteende. Varit våldsam både i skolan och i familjehemmet. Man har påbörjat utredning avseende ev NPF diagnos gånger flera. Aldrig fullföljts då Oskar behövt byta familjehem.
- Oskar har inte informerats om syftet med undersökningen vill inte säga så mycket.
- Saknas info om Oskar har fått alla vaccinationer i skolan
- Inte varit hos tandläkare senaste åren.

Undersökningen

- Oskar har eksem i huden. Biljud på lungorna, sannolikt astma.
- Karies
- Obesitas
- Beskriver sömnstörning och oro
- Svårt att bedöma utvecklingsnivå
- Vill ej svara på frågor som ingår i traumascreening
- Ännu ej fungerande skolgång sedan flytt

Utlåtande

- Remiss för oral hälsoundersökning
- Remiss uppföljning utredning ev astma och obesitas till BUM
- Remiss BUP
- Förslag insatser i skolan, anpassning.

Nationell kartläggning Socialstyrelsen 2024

- Brister gällande placerade barns tillgång till hälsorelaterade undersökningar.
- Endast 34 % av placerade barn hade genomgått hälsoundersökning av fysisk och psykisk hälsa (vanligare vid LVU än SoL) och 15 % hade genomgått tandläkarundersökning.
- Av alla barn som fick en hälsoundersökning hade en tredjedel vårdbehov.
- Psykiska och orala hälsan undersöks i väsentligt mindre utsträckning än den somatiska.
- Varje ny placering ökar risken för skolavbrott, att barnets hälsa försämras och att tilliten till socialtjänsten och vuxenvärlden i stort skadas.

Hinder och utmaningar

- Omsättning av personal och hög arbetsbelastning.
- Skillnader i arbetssätt – placerade barn och unga enligt LVU prioriteras.
- Informations- och samtyckesinhämtning är tidskrävande.
- Utmaningar kvarstår trots att det finns rutiner och överenskommelser.
- Kommuner behöver se över rutiner för bedömning av hälsoundersökningar.
- Behov av samverkan.

[Hälsoundersökningar av placerade barn och unga \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se).

Kartläggning i Skåne

264 barn och unga 0–20 år som placerades för första gången i dygnsvård någon gång under perioden *1 juli 2022 – 31 december 2022*:

- jml SoL: 183 och jml LVU: 81

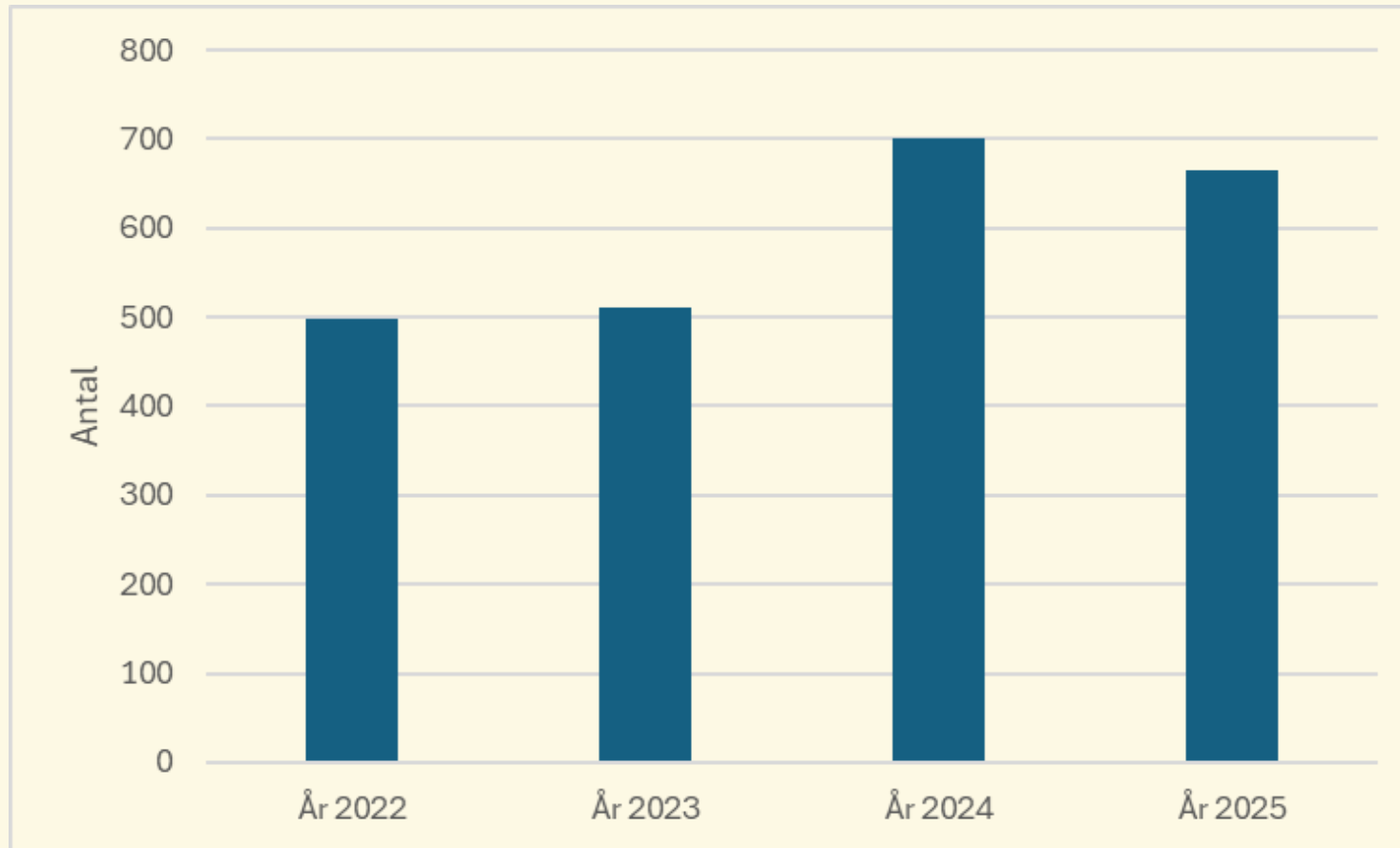
Regionen har underrättats **fysiskt och psykisk hälsa**:

- **55 %** av fallen

Regionen har underrättats om **oral hälsa**:

- **27 %** av fallen

Antal hälsoundersökningar totalt i Region Skåne

Regionövergripande samordning i Skåne

- Regionövergripande samordnare för uppdraget Hälsoundersökningar på begäran av socialnämnden (HUBS). (Hela Skåne)
- Syfte att höja kvaliteten, jämlikheten och effektiviteten i arbetet med HUBS inom Region Skåne.
- Främja ett mer systematiskt arbetssätt, stärka samverkan mellan berörda aktörer samt utveckla och fördjupa yrkesverksammas kompetens.

Regionövergripande samordning – vad händer nu?

Kartlägga nuläge; arbetssätt, rutiner, utmaningar och behov.

Samverkansgrupp med Barnläkare, administratörer, Socialtjänst, Barnskyddsteam (blir en fortsättning på LPO HUBS).

Professionsträffar för att utbyta erfarenheter, samverka kring arbetssätt (Administratörer, Läkare).

Uppdatera hemsida, riktlinjer, patientinformation.

Utveckla arbetssätt.

Tusenkrorsloppet

Tack!